

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"1982 Anayasasının 159. maddesinin 8. fıkrası, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapma konusundaki karar verme yetkisini Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna vermiştir. Hiçbir kurum, kuruluş veya kişi Anayasanın tanıdığı bu yetkiyi aynı nitelikte bir norm ile değiştirmedikçe kullanamaz. Anayasa 159. maddesinin 8. fıkrasını kaldırır nitelikte olan yasal düzenlemenin, Anayasanın 175. maddesi kapsamında değiştirilmesi için gerekli olan sayısal çoğunluk sağlanarak Anayasal değişiklik yapmak yerine, yasa ile bu konuda değişiklik yapılması Anayasanın 159. maddesinin 8. fıkrasına, doğal hakim ilkesine ve yargının bağımsızlığını düzenleyen Anayasanın 138. maddesine aykırıdır.

Örneğin; Anayasanın 143. maddesinde düzenlenen ve Anayasal bir kurum olan Devlet Güvenlik Mahkemeleri, ancak 5170 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun ile kaldırılabilmiştir.

MADDE MADDE ANAYASAYA AYKIRILIK DEĞERLENDİRMESİ:

A- 6526 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 1. maddesi ile düzenlenen 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa eklenen geçici 14. maddesinde;

a) 1. fıkradaki, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 2.7.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi uyarınca görevlerine devam eden Ağır Ceza Mahkemeleri ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesi uyarınca görevlendirilen Ağır Ceza Mahkemeleri"nin kaldırılması şeklindeki düzenleme ile

5. fıkradaki, 2.7.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi uyarınca, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce elinde derdest olarak görülmekte olan davalar yönünden Terörle Mücadele Kanunu kapsamında görevlerine devam eden Ağır Ceza Mahkemelerindeki hakimler ile Terörle Mücadele Kanunu ile yetkili olan mahkemelerde bulunan Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesi uyarınca görevlendirilen hakimlerin adeta görevli oldukları mahkemedeki görevlerini elinden alıp görev yapamaz hale getirilmesi, görevden el çektirilmesi anlamına gelecek şekilde yargılamasını yapmakla görevli olduğu dosyalar ile ilgili olarak, devir işlemi dışında bütün yetkilerine son verilmesi ve "devredilen dosyalarla ilgili koruma tedbirleri hakkında karar vermeye bu mahkemelerin bulunduğu yer hâkim ve mahkemeleri yetkilidir." şeklindeki düzenlemenin öncelikle Anayasanın 159/8. maddesine aykırı olduğu,

Anayasanın 159/8. maddesine göre, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun "Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara" bağlayacağı, Kurulun "adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini" yapacağını açıkça düzenlenmiştir. Bir diğer deyişle;

Esas Sayısı : 2014/64
Karar Sayısı : 2014/140

Mahkemeyi kaldırma ve hakimlerin görevden el çektirilmesi, nöbetçi hakim ve mahkemelere görev verilmesi görevi münhasıran Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna verilmiştir. Bu yetki Anayasal anlamda verilmiş bir yetki olup, bu yetkinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kullanılmasının açıkça yetki gaspı ve yargının yetkisine müdahale anlamını taşıyacağı açıktır.

Bu sebeple yapılan kanuni düzenlemenin belirtilen kısmı;

Anayasanın 6/2. maddesine (Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.),

Anayasanın 9. maddesine (Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.),

Anayasanın 11. maddesine (Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.),

Anayasanın 14/1. maddesi 2. cümlesine (Anayasa hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.),

Anayasanın 37. maddesine (Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.),

Anayasanın 137/1. maddesine (Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.),

Anayasanın 138/1. ve 2. maddeleri (Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.),

Anayasanın 139/1. maddesine (Hakimler ve savcılar azlolunamaz),

- Anayasanın 140/1, 2, 3 maddelerine (Hakimler ve savcılar adli ve idari yargı hakim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hakim ve savcılar eliyle yürütülür.

Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hakim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.),

Anayasanın 142. maddesine (Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.),

Anayasanın 159/1 ve 8. fıkralara (Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.

Kurul, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmemeler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir.) açıkça aykırıdır.

b)Yine 5. fıkradaki "Ayrıca, bu Kanunla kaldırılan ağır ceza mahkemelerince verilip henüz gerekçesi yazılmamış olan hükümlerin gerekçeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç on beş gün içinde yazılır." şeklindeki düzenlemenin, mahkememiz tarafından makul bir süre olmadığı, Ceza Muhakemesi Kanununun 230. maddesi ve Anayasanın 141/3. maddesinde belirten (Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.) anlamda gerekçeli bir karar yazılmasını kısıtlayan ve bu haliyle de açıkça Anayasaya aykırı olan yasal bir düzenleme olduğu anlaşılmaktadır.

c) Yetkili ve görevli mahkemenin kapatılması ve dosyaya bakma yetkileri elinden alınan görevli hakimlerin baktıkları dosyaların dağıtılıp tasfiyesini içeren yukarıda "a ve b" bentlerinde gerekçeleri belirtilen Anayasal aykırılıklardan etkilenen geçici 14. maddesinin 2., 3., 4., 6., 7. maddeleri ile 5. maddenin diğer cümlelerinin de mevcut halleri ile açıkça Anayasaya aykırı olan yasal bir düzenlemeler olduğu değerlendirilmektedir.

B- Anayasa Mahkemesinin 2014/912 başvuru sayılı gerekçeli kararında belirtilen ve Anayasa Mahkemesi tarafından mahkememizce incelenmesi istenilen 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 232. maddesinin 3. bendinde belirtilen "hükümün gerekçesinin tümüyle tutanağa geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geç onbeş gün içerisinde dava dosyasına konulur" hükmündeki "onbeş gün" şeklindeki sınırlamanın, Anayasanın 141/3. maddesinde belirten "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." kuralını kısıtlayan, CMK 230. maddesindeki aranan şartlarda gerekçeli hüküm verilmesini engelleyen Anayasaya aykırı bir düzenleme olduğu anlaşılmıştır.

Gerekçeli kararın, 6526 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 1. maddesi ile 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa eklenen geçici madde 14. maddesinin 5. fıkrası 3. cümlesindeki kararın "onbeş gün içerisinde yazılması gerektiği" hükmü ile 5271 sayılı Ceza

Esas Sayısı : 2014/64
Karar Sayısı : 2014/140

Muhakemesi Kanununun 232. maddesinin 3. bendinde belirtilen "hükmün gerekçesinin tümüyle tutanağa geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geç onbeş gün içerisinde dava dosyasına konulur" hükmünün CMK 230. maddesindeki aranan şartlarda gerekçeli hüküm verilmesini engelleyeceği, 1982 Anayasasının 141/3. maddesi gereği; "Mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır" hükmünü ihlal eder nitelikte ciddi görülen bir aykırılık olduğu görülmüştür.

Hükmen tutuklu sanık Mehmet İlker Başbuğ'un tahliye talebinin hangi mahkemede değerlendirileceği konusundaki görev ihtilafı ile gerekçeli kararın onbeş gün içinde yazılmasını düzenleyen kanun maddeleri ile ilgili Anayasaya aykırılık iddiaları ciddi bulunduğundan, bu konunun halli için aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

YUKARDA ARZ VE İZAH EDİLEN NEDENLERDEN DOLAYI:

1- 06.03.2014 tarihli, 28933 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren 6526 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 1. maddesi, 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa geçici madde 14. maddesinin 1. fıkrası ile bu fıkranın etkilediği 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. fıkralarının Anayasasının 159/8. maddesine aykırı olduğu, 1982 Anayasasının 152. maddesi uyarınca Anayasaya aykırılığın ciddi olduğu kanısına varıldığından, bu konuda ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASINA,

2- 06.03.2014 tarihli, 28933 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren 6526 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 1. maddesi, 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa geçici madde 14. maddesinin 5. fıkrasındaki, ".bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içerisinde yazılır." hükmünün Anayasasının 141/3. maddesine aykırı olduğu, 1982 Anayasasının 152. maddesi uyarınca Anayasaya aykırılığın ciddi olduğu kanısına varıldığından, bu konuda ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASINA,

3- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 232. maddesinin 3. bendinde belirtilen "hükmün gerekçesinin tümüyle tutanağa geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geç onbeş gün içerisinde dava dosyasına konulur" hükmündeki "onbeş gün" şeklindeki sınırlamanın, Anayasasının 141/3. maddesinde belirten "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." kuralını kısıtlayan, CMK 230. maddesindeki aranan şartlarda gerekçeli hüküm verilmesini engelleyen Anayasaya aykırı bir düzenleme olduğu anlaşıldığından, bu konuda ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASINA,

Bireysel başvuru sonucu verilen onbeş gün içerisinde gerekçeli kararın neden yazılmadığına ilişkin olarak verilecek kararın geri bırakılmasına,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu oy birliğiyle karar verildi.""